

УДК 811.162.1'367.622/623:81'282.2 (049.5)

**РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОЗМІНИ
ПОЛЬСЬКИХ ІМЕННИКІВ ТА ПРИКМЕТНИКІВ
(на матеріалі питальника для учнів шкіл міста Львова
з польською мовою викладання)**

Леся КОРОЛЬ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, e-mail: korol_lesia@ukr.net
Кафедра польської філології*

У статті описано особливості відмінювання польських іменників та прикметників на основі питальників для учнів польських шкіл у Львові. Визначено, що до найтиповіших ознак польської іменникової та прикметникової регіональної слово-зміни належать: уживання деяких слів в іншому роді і, як наслідок, зміна їхньої парадигми відмінювання; уживання форм знахідного відмінка множини, які збігаються з формами родового відмінка множини, для іменників чоловічо-тваринного роду, а також іменників жіночого та середнього родів на позначення істот; уживання польських чоловічо-особових іменників у називному відмінку множини із закінченнями, притаманними іменникам чоловічо-тваринного або чоловічо-речового роду (без відповідних чергувань приголосних).

Ключові слова: південний варіант польського периферійного діалекту, регіолект, інтерференція, питальник, словозміна, іменник, прикметник.

Під впливом політичних і суспільних подій, які відбуваються у Східній Європі впродовж останніх десятиліть, змінюються й обставини побутування окремих груп національних меншин. Це призводить до різних новацій у мовах, що функціонують у багатонаціональному суспільстві. У польському мовознавстві на позначення територіальних різновидів (варіантів) польської мови використовують декілька термінів. На основі територіального критерію виділяють *діалекти*, *народні говори* та *регіональні варіанти* – *регіолекти** (regiolekty). Традиційно до недавнього часу виділяли п'ять польських діалектів: мазовецький, малопольський, великопольський, сілезький та кашубський (тепер кашубська мова). В деяких працях виділяють ще два периферійні діалекти (dialekty kresowe): польська мова пограниччя з центром у Вільнюсі (dialekt północnokresowy) й у Львові (dialekt południowokresowy). Більшість науковців схильні вважати їх не діалектами у повному значенні цього слова, а регіональними різновидами (варіантами) мови, статус яких до 1939 р. був значно вищим, ніж зараз, оскільки сьогодні польська мова на цих територіях функціонує як мова так званої Полонії (тобто за межами держави). В українському мовознавстві на позначення поняття польської мови східного пограниччя

* Варіанти, якими послуговуються освічені мешканці міст різних регіонів.

(так званих східних кресів) колишньої Речі Посполитої пропонується термін “польський периферійний діалект”¹. На терені сучасної України сформувався його різновид – південний варіант (північний варіант польського периферійного діалекту представлений на білоруських та литовських теренах). Згідно з класичним визначенням, діалектом називають групу говорів (тобто варіантів мови, якою послуговуються мешканці сіл) із подібними мовними рисами². Регіоналізми ж (регіональний різновид польської мови) використовують освічені люди певного регіону, які не послуговуються говорами³. Регіональний поділ польської мови незначний. Регіональний різновид (варіант) асоціюється, передусім, із містом, що є центром певного регіону. Тому інколи регіональний різновид польської мови називають “міським говором” (*gwara miejska*)⁴, хоча цей термін може вживатися і в іншому значенні – як мова неосвічених мешканців міст, якій протиставляється “культурний діалект” (*dialekt kulturalny*) – регіональний різновид мови освічених мешканців міст. Таким чином, з певним спрощенням терміни “регіональний різновид (варіант) мови”, “регіолект”, “культурний діалект”, “міський говір” можна вважати синонімами. Статус регіонального різновиду (варіанта) польської мови приписують також північному та південному варіантам польського периферійного діалекту, хоча навколо цього питання також тривають суперечки⁵. У пропонованій статті терміни “південний варіант польського периферійного діалекту” та “регіональний варіант польської мови” вживаються як синоніми.

Дослідження південного варіанта польського периферійного діалекту (що витворився на основі української мови)⁶ можна тісно пов’язувати з дослідженнями мови письменників, які творили на українських землях⁷. У низці праць описано південний варіант польського периферійного діалекту як окреме явище, що розвивається у визначеному часі і на визначеній території⁸. Найґрунтовніше південний варіант польського периферійного діалекту, зокрема польську мову Львова, дослідила З. Курцова⁹ (правда, її праця завершується аналізом стану мови Львова до 1939 року). На сучасному етапі розвитку лінгвістики дедалі більше уваги приділяється соціолінгвістичним дослідженням контактів, взаємозв’язків та взаємовпливів близькоспоріднених мов з метою вивчення міжмовної інтерференції. На сьогоднішній день відсутні спеціальні наукові дослідження, присвячені вивченню мовної поведінки молоді, зокрема Львова, в умовах українсько-польського білінгвізму. З огляду на це, актуальність пропонованої статті визначається необхідністю

¹ *Henon J.* Лексичні особливості польських говірок на території Хмельницької та Житомирської областей. Київ, 2004. С.7.

² *Mały słownik terminów gramatycznych* / Red. B.Cząstka-Szymon, H.Synowiec, K.Urban. Kraków–Warszawa, 1996. S.57; *Słownik nauki o języku* / Red. D. Podlaska, I.Płóciennik. Bielsko-Biała, 2003. S.72.

³ *Słownik nauki o języku* / Red. D. Podlaska, I.Płóciennik. Bielsko-Biała, 2003. S. 339; *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN* / Red.A.Markowski. Warszawa, 2002. S.1734.

⁴ *Encyklopedia języka polskiego* / Red. St. Urbańczyk, M. Kucala. Wrocław – Warszawa - Kraków, 1999. S.122; Łuczynski E., Mackiewicz J. *Językoznawstwo ogólne. Wybrane zagadnienia*. Gdańsk, 2002. S.76.

⁵ *Wyderka B.* Odmiany regionalne // *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski* / Red. S.Gajda. Opole, 2001. S. 425.

⁶ *Kość J.* *Polszczyzna południowokresowa na polsko-ukraińskim pograniczu językowym w perspektywie historycznej*. Lublin, 1999; *Wolnicz-Pawłowska E., Szulowska W.* *Antroponimia polska na kresach południowo-wschodnich, XV–XIX wiek*. Warszawa, 1998.

⁷ *Hrabec S.* *Elementy kresowe w języku niektórych pisarzy polskich XVI–XVII w.* Toruń, 1949; *Zaleski J.* *Język Aleksandra Fredry*. Cz. 1. Wrocław etc., 1969; Cz. 2. Wrocław etc., 1975.

⁸ *Lehr-Splawiński T.* *O mowie Polaków w Galicji Wschodniej* // *Język Polski*. 1914. №2. S.40–51; *Kość J.* *Polszczyzna południowokresowa na polsko-ukraińskim pograniczu językowym w perspektywie historycznej*. Lublin, 1999; *Historia i współczesność języka polskiego na kresach wschodnich* / Red. I. Grek-Pabisowa. Warszawa, 1997.

⁹ *Kurzowa Z.* *Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku*. Warszawa, 1985.

з'ясувати ще не описані в науковій літературі регіональні особливості мови учнів польських шкіл Львова на сучасному етапі. Мета дослідження – виявити найтипівші ознаки польської регіональної словозміни іменника й прикметника в учнівському мовленні. Для її реалізації автор статті ставить перед собою такі завдання: 1) коротко проаналізувати спеціально підготовлений питальник із граматичними завданнями, що передбачають виявлення типових відхилень від загальнопольської норми під впливом норми та узусу української або російської мов; 2) на матеріалі виконаних учнями завдань виділити найхарактерніші особливості словозміни іменника й прикметника в їхній мові; 3) проаналізувати можливі причини типового (невідповідного до загальнопольської норми) вживання в польському мовленні львівських учнів певних іменних словоформ.

Учням шкіл міста Львова з польською мовою викладання було запропоновано питальник із завданнями лінгвістичного характеру, десять з яких безпосередньо спрямовані на виявлення особливостей іменної словозміни. Так, завданнях учням пропонується узгодити прикметники з іменниками, що дає змогу зорієнтуватися, наскільки мова учнів відрізняється від загально польської в аспекті вживання родових іменникових форм. Особливості регіональної реалізації категорії роду передбачається виявити й у тих завданнях, у яких потрібно замінити іменник з прикметником у знахідному відмінку однини відповідною формою множини. Особлива увага приділяється іменникам – назвам жінок та тварин, оскільки в цьому випадку знахідний відмінок множини має різні форми в польській і українській мовах. Є завдання на вживання іменників з прикметниками чоловічого роду в називному відмінку множини, оскільки в українській мові у називному відмінку множини іменників з твердою основою на позначення чоловіків, а також у прикметниках, які узгоджуються з цими іменниками, не відбувається чергування приголосних основи. У завданні доповнити речення згідно зі зразком, уживаючи давальний відмінок однини, передбачається виявити надживання в польських іменниках чоловічого роду закінчення *-u* замість *-owi* в давальному відмінку однини. Завдання передбачають також з'ясувати особливості вживання відмінкових закінчень після основ, що закінчуються отверділим або загалом м'яким приголосним. Для комплексного виявлення особливостей іменної словозміни пропонується завдання на переклад короткого тексту з української мови польською.

При складанні завдань для питальника підбиралися найтипівші відхилення, які можуть виникати в тих граматичних формах, що, незважаючи на близькість споріднених польської та української (або російської) мов, насправді принципово відрізняються, тобто, робилася спроба відшукати ті граматичні "пасти", в яких вплив української (інколи російської) мови мав би проявитися якнайбільше. При цьому варто зазначити, що граматичні особливості мови учнів польських шкіл можуть бути наслідком не лише міжмовної інтерференції: з одного боку вони здавна можуть бути притаманні південному варіантові польського периферійного діалекту, який учні винесли з дому, а отже, українські впливи не обов'язково є сучасними, а з другого – труднощі виникають і у "важких місцях" польської словозміни загалом (вони є важкими для самих носіїв загальнопольської мови в Польщі).

Значна частина регіональних особливостей словозміни пов'язана з граматичною категорією роду. Тут можна виділити кілька типових відхилень від загальнопольської норми. Перше стосується вживання іншого, ніж у загальнопольській мові, роду іменників, яке призводить до зміни типу їх відмінювання, що впливає на вибір закінчення. Очевидно, такі труднощі можуть виникнути при вживанні іменників, рід яких в українській (або російській) і польській мовах не збігається. Наприклад, **brutalny grabież* (*brutana grabież*), **biały gęś* (*biała gęś*), **forum książkowy* (*forum książkowe*), **model ekonomiczna* (*model ekonomiczny*), **północny rubież* (*północna rubież*).

Як свідчить проведене опитування, доволі часто спостерігається сплутування кінцевих сегментів слова (наприклад, *el/la, ek/ka, em/ma, at/ta, iz/za, um/a/ø* та ін.) як наслідок зміни граматичного роду. Наприклад, **młoda kartofla (młody kartofel), *krucha wafla (kruchy wafl), *krótka cytata, (krótki cytat), *ptaszka zielonopióra (ptaszek zielonopióry), *zakazana terytoria (zakazane terytorium), *ciekawa problema (ciekawy problem), *analiz finansowy (analiza finansowa)*.

Друге типове відхилення від загальнопольської норми, пов'язане з реалізацією категорії роду – це перерозподіл функціональної опозиції чоловічо-особового, чоловічотваринного та чоловічоречового родів, що проявляється в називному та знахідному відмінках множини. У сучасній польській мовознавчій теорії виділено п'ять граматичних родів¹⁰. В основу цієї класифікації, синтаксичної за своєю природою, взято відповідність форм знахідного відмінка однини і множини, внаслідок якої виділяється жіночий, середній і три чоловічих роди. Наповненість жіночого та середнього родів залишається традиційною, а для чоловічого, при застосуванні синтаксичного критерію класифікації, виникає потреба виділити аж три групи. Для чоловічо-особового роду (*rodzaj męskoosobowy*) знахідний відмінок дорівнює родовому в однині і в множині, наприклад *profesor, student (widzę tego profesora, studenta – widzę tych profesorów, studentów)*. Для чоловічотваринного роду (*rodzaj męskozwierzęcy*) знахідний відмінок однини дорівнює родовому однини, а знахідний множини – називному множини, наприклад, *koń, wąż (widzę tego konia, węża – widzę te konie, węże)*. Для чоловічоречового роду (*rodzaj męskonieżywotny, męskorzeczowy*) знахідний відмінок дорівнює називному в однині і множині, наприклад *stół, kamień (widzę ten stół, kamień – widzę te stoły, kamienie)*. Якщо застосувати цю класифікацію на українському ґрунті, то замість п'яти родів, які є в польській мові, ми отримаємо шість (порівн. [9; 809]): два чоловічих – один об'єднує польський чоловічо-особовий та чоловічотваринний роди, а другий відповідає польському чоловічоречовому; а також по два жіночих і середніх роди – жіночий особовотваринний та жіночий речовий і середній особовотваринний та середній речовий, оскільки в українській мові в іменниках жіночого та середнього роду, що називають людей і тварин, знахідний відмінок множини дорівнює родовому відмінку (*Ти бачиш: подруг, жаб, немовлят, кошенят*)¹¹.

Отже, в польській та українській мовах з відмінностями реалізації граматичної категорії роду пов'язані труднощі, що виникають в учнів при вживанні форм знахідного відмінка множини іменників. Адже в усіх семантичних категоріях (люди, тварини, речі) польських іменників жіночого (наприклад, *babcie, świnię, drogi*) та середнього родів (наприклад, *niemowlęta, kocięta, łóżka*), а також в іменниках чоловічотваринного (наприклад, *wilki, niedźwiedzie*) та чоловічоречового родів (наприклад, *domy, widelce*) форма знахідного відмінка множини збігається з формою називного. Іменники чоловічо-особового роду мають у знахідному відмінку множини таку форму, як у родовому (наприклад, *ci chłopcy – tych chłopców, młodzi gospodarze – młodych gospodarzy*). В українській мові форма знахідного відмінка множини назв неістот у всіх родах збігається з формою

¹⁰ Mańczak W. Ile rodzajów jest w polskim // *Język Polski*. XXXVI. Z. 2. 1956. S.116–121; Nagórko A. *Zarys gramatyki polskiej (ze słowotwórstwem)*. Warszawa, 2000. S.93; Bańko M. *Wykłady z polskiej fleksji*. Warszawa, 2005. S.148; Bańko M. *Wykłady z polskiej fleksji*. Warszawa, 2005. S.205.

¹¹ Варто також зазначити, що в українській мові для іменників – назв тварин усіх трьох родів у множині первісними є форми знахідного відмінка, що збігаються з називним (наприклад, *пасу коні, корови*). І хоча на сучасному етапі ці іменники частіше вживаються у формі знахідного, ідентичній формі родового відмінка, проте давні форми знахідного відмінка не є архаїчними і також використовуються, хоча значно рідше, в літературній мові (Див. Юносова В. Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1998. С.13), а також в українських діалектах.

називного (наприклад, *бачу: будинки, дороги, ліжка*), а форма знахідного відмінка назв істот – з формою родового (наприклад, *бачу: немовлят, кошенят, свиней, бабусь, ведмедів, хлопців*). Тому в польській мові учнів поширюється схема “знахідний відмінок множини дорівнює родовому відмінку множини” на іменники всіх родів, що означають істот (для жіночого і середнього родів – і людей, і тварин; для чоловічого роду – тварин). Наприклад, **Uczestniczek konkursu czeka nagroda* (*Uczestniczki konkursu czeka nagroda*), **Ta osoba była pogryziona przez wściekłych psów* (*Ta osoba była pogryziona przez wściekłe psy*), **Musisz trzymać swoich kotów w domu* (*Musisz trzymać swoje koty w domu*), **Znasz moich siostr?* (*Znasz moje siostry?*), **Dzieci malują krów-biedronek* (*Dzieci malują krowy-biedronki*), **Muszę sobie kupić małych chomików* (*Muszę sobie kupić małe chomiki*), **Panowie z zachwytem patrzyli na zgrabnych modelek* (*Panowie z zachwytem patrzyli na zgrabne modelki*).

Наступна типова ознака польського мовлення учнів досліджуваних шкіл – нейтралізація функціональної опозиції чоловічо-особового та двох інших чоловічих родів у називному відмінку множини. У польській мові закінчення іменників чоловічих родів у називному відмінку множини залежить від кількох чинників: фонетичного, а саме від кінцевого приголосного основи (твердого чи м’якого), та від семантичного – по-перше, від приналежності іменника до одного із трьох чоловічих родів, а по-друге, від особливостей значення чоловічо-особових іменників. Іменники з твердою основою чоловічо-особового роду мають закінчення *-i* або *-y* (після *-r, -k, -g*) і при цьому обов’язково відбувається чергування кінцевого приголосного основи (наприклад, *student – studenci, doktor – doktorzy*). Іменники з твердою основою чоловічо-тваринного та чоловічо-речового родів мають переважно закінчення *-y* (*koty, stoły*), а після *k, g – i* (*ptaki, gangi*). Іменники всіх чоловічих родів із м’якою основою у називному відмінку множини мають закінчення *-e* (наприклад, *nauczyciele, konie, kraje, reportaże*). Закінчення *-y* мають лише чоловічо-особові іменники з м’якою основою, що закінчуються на *-ec, -ca* (наприклад, *chłopcy, wykładowcy*). Крім цього, деякі іменники чоловічо-особового роду, незалежно від кінцевого приголосного основи (тобто, незалежно від того, належать до твердої чи м’якої групи), мають у називному відмінку множини закінчення *-owie* (наприклад, деякі іменники, що означають професії, титули, посади, родинні стосунки, деякі етноніми та ін.)¹².

Під впливом української чи російської мов, де відповідна форма називного відмінка множини іменників чоловічого роду залежить лише від групи, до якої належить цей іменник (тобто від фонетичного чинника – якості кінцевого приголосного основи), польські чоловічо-особові іменники учні часто вживають із закінченнями, притаманними іменникам чоловічо-тваринного або чоловічо-речового родів (без відповідних чергувань приголосних). Крім того, залежно від іменника, відповідну форму мають і означення при них (прикметники, дієприкметники, займенники з прикметниковим типом відмінювання та порядкові числівники). Якщо прикметники з твердою основою використовуються для означення іменників чоловічо-особового роду, то в них також має відбуватися чергування приголосних. В українській мові в прикметниках, які вживаються на означення чоловічо-особових іменників, таких чергувань немає. Тому, очевидно, під впливом української мови чергування в прикметниках (і словах з прикметниковим типом відмінювання) учні опускають. Наприклад, *Nasze wuje (*nasi wujowie*), *bogate Arabu (*bogaci Arabowie*), *ciche sąsiady (*cisi sąsiedzi*). *obcy pedagogi (*obcy pedagogzy*), **lwowskie sportowcy* (*lwowscy sportowcy*).

¹² Кравчук А. Польський іменник і прикметник: словозміна. Посібник. Львів, 2005. С. 91–99.

Труднощі в учнів виникають також із уживанням форми називного відмінка множини іменників чоловічого та жіночого родів з м'якою основою. У польській мові в називному відмінку множини іменники як жіночого*, так і чоловічого родів із м'якою основою мають закінчення *-e* (наприклад, *panie, dusze, melodie, nauczyciele, konie, reportaże*). Виняток становлять іменники чоловічо-особового роду з м'якою основою, які закінчуються на *-es* та *-ca*: в називному відмінку множини вони мають закінчення *-y* (наприклад, *sportowcy, zmusięzcy*). Але, очевидно, під впливом української мови, де іменники чоловічого роду, а також іменники жіночого роду на *-a* мають закінчення *-i* (наприклад, *pani, души, мелодії, вчителі, коні, репортажі*) та російської мови, де іменники жіночого роду на *-a* з м'якою основою мають закінчення *-u/-y* (наприклад, *души, овцы, мелодии*), а іменники чоловічого роду з м'якою основою – закінчення *-a* (графічне *-я*), *-u* (наприклад, *учителя, кони, репортажи*), учні, замість закінчення *-e*, вживають закінчення *-y*. Напр., **Te długie ulicy nie krzyżują się (Te długie ulice nie krzyżują się)*, **Bardzo lubię białe róże (Bardzo lubię białe róże)*.

У польській регіональній словозміні проявляється вплив української і значною мірою російської мови на закінчення іменників жіночого (рідше чоловічого) родів з м'якою основою на отверділий приголосний (*c, dz, cz, dż, sz, ż, (rz)*) також у давальному та місцевому відмінках однини. В польській мові в давальному та місцевому відмінках однини іменники жіночого роду (рідше чоловічого роду, як, наприклад, *w zdrajca*) з отверділою основою мають закінчення *-y* (наприклад, *(w) duszy*), але, очевидно, під впливом російської мови учні часто вживають закінчення *-e* (наприклад, *w dusze* – напевно, тому, що в російській мові *в душе*). Наприклад, **Spotkamy się na plaże* або **Spotkamy się na plażu* (зміна роду іменника) (*Spotkamy się na plaży*), **Przeglądam się tej starej grusze* (*Przeglądam się tej starej gruszy*), **Nie łatwo było twórcę tego obrazu*, **Nie łatwo było twórcowi tego obrazu* (*Nie łatwo było twórcy tego obrazu*).

Ще одне відхилення від системи – очевидно, як наслідок впливу української мови на мовлення носіїв польської мови у Львові – це вживання закінчення *-u* іменників чоловічого роду в давальному відмінку однини. У польській мові в давальному відмінку однини переважна більшість іменників чоловічого роду має закінчення *-owi* (наприклад, *studentowi, kretowi, dywanowi*), лише незначна кількість іменників має закінчення *-u* (*panu, chłopu, chłopcu, ojcu, bratu, Bogu, dibłu, czartu, księdzu, światu, psu, kotu, lwu, łbu*) або паралельні закінчення *-u/-owi* (*orłu/orłowi, osłu/osłowi, kwiatu/ kwiatowi, katu/katowi, człeku/człękowi*). В українській мові в давальному відмінку однини закінчення *-owi, -evi* є нормативним для всіх іменників чоловічого роду II відміни. Але історично склалося так, що тривалий час паралельно із закінченнями *-owi, -evi* як основними активно вживалося закінчення *-y* (*-ю*), яке також було нормативним¹³. Причому закінчення *-owi, -evi* є характернішими для іменників назв людей і взагалі істот, а форми на *-y, -ю* – для іменників назв неістот, наприклад, *студентові, Тарасові, котові, коневі, доцу, вітру*. Але в повсякденному українському мовленні закінчення *-y* часто використовують і для назв істот, тому за аналогією в польській мові учні також уживають закінчення *-u*: **Powiedz Marku, że potrzebujemy jego pomocy* (*Powiedz Markowi, że potrzebujemy jego pomocy*), **Doktor musiał przepisać kotku lekarstwa* (*Doktor musiał przepisać kotkowi lekarstwa*), **Podaruję czerwony krawat mojemu przyjacielu* (*Podaruję czerwony krawat mojemu przyjacielowi*).

* Тут ідеться про іменники жіночого роду з м'якою основою, які закінчуються на голосний *-a* або *-i*, оскільки іменники жіночого роду з нульовим закінченням у називному відмінку множини можуть мати закінчення *-i, -y, -e*.

¹³ Юносова В. Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 1998. С.10.

Отже, проаналізувавши результати завдань, виконаних учнями польських шкіл Львова, можемо стверджувати, що до найтипівіших ознак польської іменникової та прикметникової регіональної словозміни належать: уживання деяких слів в іншому роді і, як наслідок, зміна їхньої парадигми відмінювання (наприклад, *brutalny grabież* замість *brutalna grabież*); уживання форм знахідного відмінка множини, які збігаються з формами родового відмінка множини, для іменників чоловічо-тваринного роду, а також іменників жіночого та середнього родів на позначення істот (наприклад, *Mają dwóch psów*; *Widzę tych żab*; *Czy masz w domu kociąt?*); уживання польських чоловічо-особових іменників у називному відмінку множини із закінченнями, притаманними іменникам чоловічо-тваринного або чоловічо-речового роду (без відповідних чергувань приголосних). Опускаються чергування і в прикметниках (і словах з прикметниковим типом відмінювання), які стоять при іменниках чоловічого роду множини в називному відмінку (наприклад, **nasze kolegi* замість *nasi koledzy*). Учні часто вживають закінчення *-u* в давальному відмінку однини іменників чоловічого роду, для яких це закінчення не є характерним (наприклад, **mojemu przyjacielu*). Вплив української і російської мов проявляється також у вживанні закінчень іменників жіночого та чоловічого родів на *-a* з основою на отверділий приголосний (*praca, róża, twórcza, Zawisza*) у давальному та місцевому відмінках однини та називному відмінку множини.

Як бачимо, серед інтерференційних причин саме такої картини польської регіональної словозміни іменників і прикметників найвагомішою є відмінність у польській та українській (російській) категоріях роду, а також морфологічний чинник.

**REGIONAL SPECIAL FEATURES
OF WORD CHANGE OF POLISH NOUNS AND ADJECTIVES
(on material of questionnaires, filled in by pupils of schools in the city of Lviv
with Polish language of teaching)**

Lesya KOROL

*L'viv Ivan Franko National University
1, Universytets'ka Str., L'viv, 79000, e-mail: korol_lesia@ukr.net
The Chair of Polish Philology*

Present article is an attempt to describe special features of word change of Polish nouns and adjectives on material of questionnaires, filled in by pupils of city schools in Lviv with Polish language of teaching. According to results, biggest typical features of Polish substantive and adjective regional word change appertain: usage of some words in another gender and as the result change of their declension paradigm; usage of forms of accusative cases of plural which coincide with forms of genitive (case) in plural for nouns of masculine-animal gender, and also nouns of feminine and neuter gender for designation of beings, usage of Polish masculine-finite nouns in nominative case in plural with endings inherent to nouns of masculine-animal gender or masculine-material gender without appropriate alternation of consonants.

Key words: south variant of the Polish peripheral dialect, regiolect, interference, questionnaire, word change, noun, adjective.